

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ แต่ประการที่สำคัญที่สุดคือ ประชากรที่มีคุณภาพ เพราะประชากรเป็นทั้งปัจจัยในการพัฒนาโดยตรงและเป็นทั้งผู้ประสานปัจจัยอื่นๆ เข้าด้วยกัน เพื่อดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประชากรจะมีคุณภาพได้ต้องอาศัยการศึกษา ระดัการศึกษาที่นับว่ามีความสำคัญในการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศได้มากที่สุด คือ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพราะเป็นการศึกษาระดับกลาง เป็นจุดเชื่อมระหว่าง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการศึกษาในระดับสูง (นพมาศ วงศ์โสภกา 2525: 1) ซึ่ง วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการศึกษาระดับนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (สันติ ทองประเสริฐ 2522: 138) ปัจจัยที่ผู้เรียนต้องใช้ในการศึกษาค้นคว้าในโรงเรียน ก็คือ ห้องสมุดโรงเรียนนั่นเอง

ห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบันมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะต้อง เป็นแหล่งรวมวัสดุการศึกษาทุกชนิด ทั้งวัสดุพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์ เพื่อสามารถพัฒนา การเรียนการสอนได้อย่างสมบูรณ์ เรียกชื่อใหม่ว่า "ศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียน" (School Library Media Center) เป็นห้องปฏิบัติการทางการเรียนการสอน ที่สำคัญ (จินตนา ยันทรศาสตร์ 2524: 42) ฉะนั้นในการพัฒนาเยาวชนให้มี ประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญไปพัฒนาชาติบ้านเมืองนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาห้องสมุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาค้นคว้าของเยาวชน

ห้องสมุดที่มีคุณภาพต้องพร้อมทั้งบุคลากรและทรัพยากร โดยเฉพาะบุคลากรนั้นถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ทำให้ห้องสมุดดำเนินไปได้ด้วยดี (ทวี มุขธร-โกษา และ ชลธิช ลีวัฒนิช 2511: 1) แต่จากการสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มักประสบปัญหาเรื่อง การขาดแคลนบุคลากร มีบรรณารักษ์น้อย ไม่สอดคล้องกับงาน (บุญเรือน จันทร์ศรีคำ 2518: 42 ; มาลินี ศุขปรีดี 2517: 114 ; สำนักงานศึกษาธิการเขต 1 2521: 1) บรรณารักษ์ร้อยละ 84.21 ไม่มีเวลาพอที่จะดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องทำงานธุรการ งานอาจารย์ที่ปรึกษา งานกิจกรรม และงานสอนด้วย (สุชาวรัตน์ อุทามุกต์ 2514: 26) ทำให้บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีเวลาทำงานห้องสมุดน้อยลง (มาลินี ศุขปรีดี 2517: 114) งานประจำวันที่มีบรรณารักษ์ร้อยละ 90.32 ต้องทำเป็นประจำในห้องสมุด คือ บริการให้ยืม (อุทพินธ์ จิตรราทร 2519: 101) ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า งานที่มีบรรณารักษ์ต้องทำเป็นประจำในห้องสมุดนั้นสามารถใช้บุคลากรซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ก็ได้ เพื่อแก้ปัญหา บรรณารักษ์บางโรงเรียนจึงได้จัดหานักเรียนมาช่วยทำงานในห้องสมุด (เสวี ทองพันธ์ 2526: 104) ในอัตราที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของบรรณารักษ์ และปริมาณงานในห้องสมุดนั้นๆ แต่โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 16.07 คน (อุทพินธ์ จิตรราทร 2519: 102) และจำนวนมากที่สุดคือ 30 คน (สุชาวรัตน์ อุทามุกต์ 2514: 43) นักเรียนเหล่านี้จะช่วยทำงานพื้นฐานประจำวันในห้องสมุดคือ งานให้ยืมและรับคืนหนังสือ งานจัดชั้นหนังสือ งานซ่อมหนังสือ งานจัดและตกแต่งห้องสมุด งานเตรียมหนังสือวารสารและหนังสือพิมพ์ และงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด (ชากาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ 2525: 72) นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถช่วยงานบริการสื่อการสอน และงานสำรวจหนังสือประจำปีอีกด้วย (Bard 1983: 28) ซึ่งงานเหล่านี้ไม่ต้องใช้ความรู้ทางวิชาชีพมากนัก การที่นักเรียนได้ช่วยงานเหล่านี้ช่วยแบ่งเบาภาระของบรรณารักษ์ได้มาก มีผลให้การบริการในห้องสมุดรวดเร็วขึ้น บรรณารักษ์จะได้มีเวลาให้บริการกับครูผู้สอนได้มากขึ้น ส่วนประโยชน์ที่เกิดแก่นักเรียนคือ ได้รู้จักหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ใหม่ๆ ช่วยขยายขอบเขตการอ่านให้กว้างขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียนในวิชาต่างๆ และเป็นการปูพื้นฐานให้นักเรียนสนใจห้องสมุดและวิชาชีพ-

บรรณารักษศาสตร์อีกด้วย (อาภา อมรัชกุล 2515: 175) อีกประการหนึ่ง การใช้
นักเรียนทำงานในห้องสมุดนั้น นับว่าเป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในโรงเรียนให้
เกิดประโยชน์ได้อีกด้วย

จะเห็นได้ว่า การใช้นักเรียนช่วยงานในห้องสมุดนั้น มีประโยชน์ทั้งแก่
ห้องสมุดและตัวนักเรียนเอง แต่การใช้นักเรียนช่วยงานห้องสมุดในปัจจุบันยังไม่ได้ผล
เท่าที่ควร (เสรี ทองพันธ์ 2526: 72) แม้จะมีการใช้กันอย่างแพร่หลายก็ตาม
ซึ่งการที่จะให้ได้รับประโยชน์สมบูรณ์นั้น จะต้องมีการดำเนินงานให้ถูกต้อง สอดคล้อง
กับความต้องการทั้งของบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด จึงจะเป็นประโยชน์
ต่อห้องสมุดและนักเรียนช่วยงาน รวมทั้งผู้ใช้ห้องสมุดด้วย

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงาน-
ห้องสมุดเฉพาะในส่วนกลางเท่านั้น ยังไม่มีการศึกษาในส่วนภูมิภาคมาก่อน จากสภาพ
ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน อาจมีผลต่อลักษณะการดำเนินงาน
นักเรียนช่วยงานห้องสมุด รวมทั้งความคิดเห็นของบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานใน
การดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุดด้วย โดยเฉพาะในเขตการศึกษา 3 ซึ่งมี
สภาพต่างๆไม่เหมือนกับส่วนกลาง บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่ให้บริการชุมชนเพื่อช่วย
พัฒนาชนบทควบคู่ไปกับงานสอนและงานห้องสมุดด้วย นักเรียนช่วยงานห้องสมุดจึง
เป็นกำลังที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคที่ช่วยให้การดำเนินงาน
ห้องสมุดโรงเรียนเป็นไปได้อย่างดี

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา
เกี่ยวกับการใช้นักเรียนช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต
การศึกษา 3 เพื่อจะไต่ถามข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับการใช้นักเรียนช่วยงานห้องสมุด
อันจะได้เป็นแนวทางในการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ
ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงานในห้องสมุดโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ในด้านการคัดเลือก การฝึกปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผลงาน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด

แนวเหตุผล

การใช้นักเรียนช่วยงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงาน จะช่วยให้ห้องสมุดได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในโรงเรียน ในขณะเดียวกัน นักเรียนก็จะได้รับประสบการณ์ในวิชาชีพและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในด้านการคัดเลือก การฝึกปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผลงาน
 ความคิดเห็นของบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานในการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด โดยศึกษาจากกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ บรรณารักษ์ และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 เฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป จำนวน 38 โรงเรียน ใน 5 จังหวัดคือ จังหวัดสงขลา 10 โรงเรียน จังหวัดชุมพร 3 โรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช 15 โรงเรียน จังหวัดพัทลุง 4 โรงเรียน และจังหวัดสุราษฎร์ธานี 6 โรงเรียน ซึ่งในเขตนี้มีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 163 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ในโรงเรียน-ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 แบบสอบถามมี 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับบรรณารักษ์ จะมีผู้ตอบแบบสอบถาม 76 คน โดยผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษ์ โรงเรียนละ 2 คน เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์ 1 คน และผู้ช่วยบรรณารักษ์ 1 คน ในโรงเรียนที่มีผู้ช่วยมากกว่า 1 คนให้หัวหน้าบรรณารักษ์เป็นผู้พิจารณาเลือกผู้ช่วยที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงานห้องสมุดมากที่สุด ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนช่วยงานห้องสมุด จำนวนผู้ตอบ 190 คน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนละ 5 คน ในโรงเรียนที่มีนักเรียนช่วยงานมากกว่า 5 คนหัวหน้าบรรณารักษ์จะเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากรายชื่อนักเรียนช่วยงานห้องสมุดของแต่ละโรงเรียน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด รวมทั้งสิ้น 266 คน

ขั้นตอนในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปเรื่องนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. สำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากโรงเรียน 38 แห่ง ตามรายชื่อที่แนบไว้ในภาคผนวก ค เกี่ยวกับ จำนวนบรรณารักษ์ และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น (ภาคผนวก ก)
3. สร้างแบบสอบถามโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดสอบเบื้องต้นกับบรรณารักษ์จำนวน 8 คน และนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจำนวน 19 คนใน 4 โรงเรียน (ภาคผนวก ง) รวมกลุ่มทดลอง 27 คน ซึ่งเป็นบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานในห้องสมุดโรงเรียน ในเขตการศึกษา 4 คือ จังหวัดระนอง กระบี่ ตรัง พังงา และภูเก็ต การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากรายชื่อโรงเรียนในเขต และสุ่มตัวอย่างนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในแต่ละโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนนั้นมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดมากกว่า 5 คน

4. นำแบบสอบถามที่ส่งไปทดสอบเบื้องต้นแล้วมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข เพื่อจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. ส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปยังบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3
6. เก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N} \right]^2}$$

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงปัญหาและการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงานห้องสมุด
2. ได้ทราบความคิดเห็นของบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในการดำเนินงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ได้ถูกต้อง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดให้มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนอื่นๆต่อไป

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงาน หมายถึง การบริหารงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ตั้งแต่ การคัดเลือก การฝึกปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผลงาน

นักเรียนช่วยงานห้องสมุด หมายถึง นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานในห้องสมุด อันได้แก่ งานเตรียมหนังสือ งานให้ยืมและรับคืนหนังสือ งานจัดชั้นหนังสือ งานซ่อมหนังสือ และงานอื่นๆ เป็นนักเรียนในปีการศึกษา 2530

บรรณารักษ์ หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ปฏิบัติงานในห้องสมุด โรงเรียน เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์ 1 คน และผู้ช่วยบรรณารักษ์ 1 คน

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก แนวความคิดต่างๆของบุคคล ที่มีต่อสถานการณ์ เรื่องราว หรือบุคคล ซึ่งความคิดเห็นนี้จะเกิดจากพื้นฐานของข้อเท็จจริง และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้นๆ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ซึ่งในปีการศึกษา 2529 มีจำนวน 38 โรงเรียน แบ่งตามจังหวัดได้เป็น จังหวัดสงขลา 10 โรงเรียน จังหวัดชุมพร 3 โรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช 15 โรงเรียน จังหวัดพัทลุง 4 โรงเรียน และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 6 โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา 2529: 27-42)

เขตการศึกษา 3 หมายถึง การแบ่งท้องที่ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้แต่ละเขตได้ปฏิบัติงานทางวิชาการ มีสำนักงานศึกษาธิการเขตอยู่ ณ จังหวัดสงขลา และมีจังหวัดภายในท้องที่ คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พระราชกฤษฎีกา

2516: 27-28)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับนักเรียนช่วยงานห้องสมุดได้มีผู้ศึกษาไว้ทั้งในระดับห้องสมุด วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และระดับห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้

พ.ศ. 2515 อากา อมรัชกุล ได้ศึกษาดังการใช้นักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดในสถาบันการฝึกหัดครู วิทยาลัยวิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยบางแห่งในประเทศไทย เกี่ยวกับ การคัดเลือก การฝึกหัด หน้าที่ และปัญหาต่างๆของการมีนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด โดยศึกษาในห้องสมุดสถาบันการฝึกหัดครู 24 แห่ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา 7 แห่ง และห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่ง จากการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานจำเป็นแก่ห้องสมุด การปฏิบัติงานได้ผลดีแก่ห้องสมุด บรรณารักษ์เป็นผู้คัดเลือกนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานจากผู้ที่สนใจและมาสมัคร โดยใช้วิธีสอบสัมภาษณ์ นักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อคัดเลือกได้แล้วจะมีการฝึกปฏิบัติงานให้นักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงาน หน้าที่ที่มอบหมายให้นักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานทำมากที่สุด คือ บริการให้ยืมและรับคืนหนังสือ และนักศึกษาช่วยงานก็ชอบงานนี้ด้วย จะเปลี่ยนนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานทุกภาคเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่งให้ค่าตอบแทนในการทำงาน ส่วนห้องสมุดสถาบันการฝึกหัดครูและวิทยาลัยวิชาการศึกษานั้นมีทั้งให้และไม่ให้ค่าตอบแทน ปัญหาที่บรรณารักษ์พบเป็นเรื่อง ความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ที่มอบหมายให้ทำ สำหรับนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานพบปัญหาในเรื่อง บรรณารักษ์แบ่งงานให้ไม่เท่ากัน และเรื่องบรรณารักษ์ไม่ใคร่มีเวลาประชุม แบ่งงานและชี้แจงรายละเอียดของงาน

ส่วนในระดับโรงเรียนนั้น สุปาศี สีลาจิรุ่งเรือง (2525) ได้สำรวจนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยม ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อากา อมรัชกุล คือ เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรบรรณารักษ์จึงจัดหานักเรียนมาช่วยทำงานในห้องสมุดและเป็นผู้คัดเลือกด้วยตนเอง โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่สนใจและมาสมัครและใช้วิธีสอบสัมภาษณ์ ปัจจุบันนี้

บรรณารักษ์คำนึงถึงในการคัดเลือกคือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน ในแต่ละภาคเรียนจะมีนักเรียนช่วยงานประมาณ 10 คน ปัญหาในการคัดเลือกคือ บรรณารักษ์ไม่มีโอกาสในการคัดเลือก เนื่องจากเป็นนักเรียนที่เรียนวิชาการใช้ห้องสมุด หรือวิชาการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น (ท 081) ก่อนการปฏิบัติงานจริงจะมีการฝึกปฏิบัติงานให้นักเรียนโดยบรรณารักษ์เป็นผู้ฝึกปฏิบัติงานให้นักเรียนด้วยตนเอง ไม่มีการจำกัดเวลาว่าจะฝึกงานให้นักเรียนครั้งละนานเท่าใด ปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานคือ เมื่อสอนเป็นกลุ่มแล้วนักเรียนไม่เข้าใจคำอธิบายจึงปฏิบัติงานจริงไม่ค่อยถูกต้อง ในการมอบหมายงานบรรณารักษ์จะเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ทำงานทุกหน้าที่ที่จัดไว้สำหรับนักเรียนช่วยงานห้องสมุด และมีสมุดลงเวลามาปฏิบัติงานให้นักเรียนมากที่สุด ส่วนคู่มือปฏิบัติงานนั้นมีน้อยที่สุด งานที่บรรณารักษ์มอบหมายให้นักเรียนทำมากที่สุด คืองานบริการให้ยืมและรับคืนหนังสือ เช่นเดียวกับในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จะให้นักเรียนปฏิบัติงานในห้องสมุดโดยเฉลี่ยวันละประมาณ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3-4 วัน และปฏิบัติงานในช่วงกลางวันมากที่สุด บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการมอบหมายงาน / นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานดี ในการประเมินผลงานของนักเรียนนั้น บรรณารักษ์จะพิจารณาจากความสามารถ ความรับผิดชอบ และความขยันของนักเรียน โดยบรรณารักษ์จะเป็นผู้ประเมินผลงานของนักเรียนช่วยงาน และส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่อง ไม่มีเงินเพียงพอในการให้ค่าตอบแทนแก่นักเรียนช่วยงาน แต่นักเรียนช่วยงานส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน เงินที่ใช้จัดทำรางวัลให้นักเรียนช่วยงานเป็นเงินรายได้ของห้องสมุด

สำหรับนักเรียนช่วยงานนั้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.ศ.4) ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกปฏิบัติงานมาก่อน เข้าช่วยงานห้องสมุดแต่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาก่อน

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับห้องสมุด คือ ช่วยแบ่งเบาภาระของบรรณารักษ์ และช่วยให้งานของห้องสมุดดีขึ้น ส่วนประโยชน์ที่เกิดแก่นักเรียนคือ ได้รู้จักวิธีใช้หนังสือ มีความรู้วิชาอื่นๆเพิ่มเติม มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ได้แสดงความช่วยเหลือเป็นส่วนรวม ฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ และมีทัศนคติที่ดีต่อบรรณารักษ์และห้องสมุด

ในต่างประเทศนั้นได้มีผู้สนใจศึกษาเรื่องนี้ไว้คือ James Edwin Gaines (1977: 2391-2392 A) ได้ศึกษาเรื่อง " The Student Assistant in

Academic Libraries : A Study of Personnel Administration

Practices and Institutional Constraints " ได้ทดสอบถึงการใช้นโยบายมาตรฐานของการบริหารงานบุคคลในการคัดเลือกและการใช้นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดเพื่อให้ได้นักศึกษาช่วยงานที่มีประโยชน์ต่อห้องสมุดและสถาบันอุดมศึกษา เทคนิคที่ทดสอบคือ การปฐมนิเทศ การทดสอบและการสัมภาษณ์ การใช้แบบฟอร์มทางการบริหารและการประเมินผลงาน และการทำงานและนโยบายการจ้าง โดยส่งแบบสอบถามไปยังมหาวิทยาลัย 300 แห่งในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคนิคดังกล่าวน้อยมาก การสัมภาษณ์นิยมใช้มากที่สุดในการคัดเลือกนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องนี้ในประเทศไทยที่พบว่า นิยมใช้วิธีสัมภาษณ์เช่นเดียวกัน (สุภาณี สีสากิจรุ่งเรือง 2525: ง และ อภาภา อมรวัฑฒ 2515: ง)

ต่อมา Betty J. Morris (1985: 826 A) ได้ศึกษาเรื่อง

" Student Assistant in Academic Libraries : A Study of Training Practices. " ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ได้รับประโยชน์สูงสุดในการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษาช่วยงานห้องสมุด ในงานที่ฝึกปฏิบัติทั้งสิ้น 15 งาน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่รับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติงานให้นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดในสหรัฐอเมริกา การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ผู้ฝึกจำนวน 159 คน ได้รับคำตอบกลับคืน 144 คน จากการศึกษาพบว่า งานที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาช่วยงานคือ งานจัดหา งานบริการอ้างอิง และงานสอดทัศนศึกษา มีการใช้อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติงานให้นักศึกษาช่วยงานมากกว่าที่คาดไว้ การสอนเป็นรายบุคคลได้ใช้มากขึ้น และการสาธิตวิธีทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่า การปฐมนิเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนยังไม่ได้ค้นพบว่าเป็นวิธีการที่ดี มีข้อเสนอแนะว่า ควรจะศึกษาการใช้เทปบันทึกเสียงเพื่อจะได้ใช้เป็นอุปกรณ์การสอนเพิ่มขึ้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศนั้น

จะมีการศึกษาถึงการใช้นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดระดับอุดมศึกษาอย่างลึกซึ้ง
เฉพาะด้าน เช่น การคัดเลือก การฝึกปฏิบัติงาน แต่ไม่พบงานวิจัยในทำนอง
เดียวกันนี้ในระดับห้องสมุดโรงเรียนของต่างประเทศเลย มีเพียงบทความซึ่ง
เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น